

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljatvenanaslovista „Sedanjost“. Nezaprete reklamacije poštne proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob smrtne 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristnosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

Pašič in Pribečević!

Stojimo pod vtisom stalnega in vedno hujšega nasilja. Kakor ogromna skala vlsi nad nami vsa neizmerna teža grehov krmarjev naše države. Samo še zadnji sunek pričakujemo, da se vse to nepopisno gorje sesuje na nas in nas zgazi, uniči in razprši. Strašne stvari se dogajajo. Ni mi žal mojega dolgoletnega bivanja v belgrajskem zastrujenem ozračju, ker bi sicer danes stal med tistimi nepravilniki in zaslepljenci, ki za vse to neizmerno gorje okrivljujejo državo. Država tega ni kriva, krivo ni niti srbsko ljudstvo, ki je nesvestno oddalo največ glasov pri volitvah za elemente, ki predstavljajo današnji nezaslišani režim. Vsak poštenjak, komur je količkaj mar za državo in ljudstvo, je dolžan posvetiti vse svoje moči za rešitev domovine. Prepričujte zaslepljene od posameznika do posameznika in organizirajte splošen odpor od vasi do vasi, od mesta do mesta. Naj zagrmí kot mogočen vihar preko naših hribov in dolin: na volitve v znamenju avtonomije.

Proč z ljudmi, ki zapeljujejo in se puste zapeljevati! Proč z ljudmi, ki kupujejo in se puste kupovati! Proč z izdajalci!

Da je ta klic opravičen, hočem dokazati z naslednjimi nepobitnimi dejstvi. Kdo je Pribečević? O tem človeku in njegovih njemu enakovrednih bratih je bilo v „Sedanjosti“ dovolj govora. Predaleč bi me zavedlo govoriti o tipih, ki predstavljajo galerijo zločincev, zmožnih za vsako zlodejstvo. Končno pa ne gre za osebo, temveč za stvar.

Da je razmerje izmed Pašiča in Pribečevića zelo ozko in pristržno, dokazuje predvsem izjava Sv. Pribečevića, ki je v moji navzočnosti v parlamentu izjavil g. dr. Ivanču in g. prof. Odaviču, da je vse njegovo delovanje v Nar. Veču in pozneje bilo v skladu in po navodilih Pašičevih. To dragoceno priznanje je našlo svojo potrditev tudi v delovanju sedanje vlade, ki se vzdržuje na krmilu samo še s pomočjo po njej ustvarjenega položaja in bajonetov.

Kdo je Pašič, ki se je predrznil govoriti pred svojim kraljem v Rumuniji o svojem protidinastičnem boju na način, ki vzbuja vtis, da je hotel groziti Kroni, če bi se ona poslužila svojih ustavnih pravic in napodila uzurpatorje ljudske volje in stvarne rušilce države? Pašič, kot nesreči za našo državo, je Anglež Seton Watson — napisal v mesečniku „Nju Jorop“ (Nova Evropa) značilen članek, ki dokazuje, da je Angležem razmere v naši državi bolj znane, kakor pa mnogim našim politikom. Ker je o tem že „Slovenec“ prinesel izcerpen izvod, naj zadostuje še enkrat poudariti, da je v tem članku omenjena tudi samostojneška kupčija z dr. Vošnjakom.

Pašič, ki si lasti za svojo osebo pravico do državnih delnic Francozom prodanega borskega rudnika bakra, je na neza-

konit način prišel do ogromnih feudalnih posestev in je — po pisanju „Republike“ — utajil milijon carskih ruskih rubljev, ki jih je prejel v dobredelne namene. Djurdžina Pašič je — po istem viru — utajila 30.000 frankov, ki jih je poslal naš poslanik g. Mihajlovič iz Amerike za društvo sv. Jelene. Rade Pašič, ustanovitelj škandaloznega društva „Omnium Serbe“, je dobil — po pisanju „Politike“ — od vlade svojega očeta 17.000 glav goveje živine po 16 kron kilogram, prodal pa jo je po 96 kron kilogram v Švico. G. Pucelj, ali Vi niste mogli prodati živino v Švico in državi prihraniti skoraj štiristo milijonov kron dobička? Bolnišnice se pa zapirajo, ker ni denarja! Vi, g. Pucelj, ki ste bili v Ameriki, dobro veste, da zamkaj za tako lopovstvo linčajo krivce!

O političnih mahinacijah Pašiča, ki se je posluževal Bolgarske in Avstrije proti Srbiji ter Italije proti Jugoslaviji, samo da pride do vladnega krmila zaradi izkoriščanja državne oblasti v svoje namene, naj za danes ne govorim.

Krsta Cicvarič, ki ga plačuje Pribečević skoraj gotovo z znanjem Pašičevim pravi, da samo Pašičeva smrt more razbiti današnjo parlamentarno vojsko, na katero se opira vlada. Zato predlaga, naj se Pašičeva smrt sploh ne objavlja, temveč se naj proglasi samo njegova bolezen, kakor je to storil Mehmed Sokolović ob smrti sultana Sulejmana, da ne razpade turška vojska.

Da, res je, samo še to manjka, pa bodo turške razmere pri nas popolne!

Mera je polna, kralj ima besedo in poštene volitve, naj izgovore zadnjo besedo: ali avtonomijo, ali razid!

Fran Radešček.

Poslabšanje položaja.

Naš notranji položaj, ne samo da ne napreduje ali vsaj da ne nazaduje, postaja z vsakim dnevom celo vedno slabši politično in finančno.

Ni težko predvideti, da bomo prišli, ako se čimprej ne zaustavi in ne začne takoj popravljati to vratolomno financiranje, v stanje, da se bomo mogli rešiti samo še z delnim, če že ne s popolnim državnim bankrotstvom. Ljinar je že odšel, napram francoskemu franku, na več kot 7 dinarjev za en frank. In, če se v upravi finančnega ministrstva ne samo ničesar ne popravlja, temveč se z vsakim dnevom delajo nove napake, poleg starih, se more predvidevati samo vedno slabše stanje. Koliko je resnosti v finančni upravi, smo videli te dni v otročjem zasledovanju in kaznovanju ene banke zaradi zopetnega padca dinarja! In če ste v takem obupnem valutnem stanju sprejeli tak površno in z neznanjem sestavljen proračun, tedaj nastaja nova nevarnost od preslepljenosti, da ste baje dobili zakonito urejen proračun, ki vas bo varoval pred

zakonitim trošenjem in zapravljanjem! Potem si pa boste domisljali, da veste kako veliki so izdatki in kako veliki so dohodki! Vsaka sprememba v valuti, vsak zopetni padec dinarja bo prekrižal vse vaše račune tudi v proračunu celo takrat, ko bi tudi sicer bil proračun dobro in pravilno sestavljen, preobrnil ter izval nove kredite in nove primanjkljaje!

Splošen parlamentaren položaj je ravno tako z vsakim dnem vedno slabši. Zbornica tako okrnjena in nepopolna, nadaljuje svoje životarjenje. Celo stranke večine ga bojkotirajo. Tudi pri njih je mrtvilo in nered. Parlamenta ne vodi vlada, niti mu ne posveča kako resno pozornost. Celo tak, kakršen je, beden in žalosten, ji je — zdi se — le v oviro. Tiste, kar se je povdarjalo kot posebno važno in kot posebna naloga tega obdobljenega parlamenta: sprememba volilnega zakona in proračun, zakon o Glavni kontroli in Državnem svetu, še zdaj ni prišlo pred zbornico. Vse to ni gotovo, ali pa čaka na nekaj, za kar se ne ve, kaj je.

Državna uprava popolnoma odgovarja takšnemu parlamentarnemu stanju: vsak dan je slabša. Pripravila nam je tudi ta blagor, da ja plodna, bogata, žita polna Jugoslavija prišla v položaj, da kupuje žito iz Rumunije (in iz Češke — op. ur.) in da plačuje kruh po 5—6 dinarjev, mast pa po petindvajset dinarjev! Vojvodinska žitnica kupuje žito in moko, ko bi ga sicer trebala prodajati. Njene plodne ravnine stoje nezasejane, ker je ministrstvo za agrarno reformo že davno vpeljalo tak nered, da se zemlja odvzema tistim, ki jo obdelujejo, in daje takim, ki je ne obdelujejo! In s takim pametnim in državniskim delovanjem je pridelek vedno manjši, ko bi sicer se moral dvigati.

Naše politično razmerje v državi je tudi vedno slabše. Tudi tu tekmujeja Belgrad in Zagreb, kateri izmed njiju bo napravil več napak. Pa tudi tu žal, ima Belgrad prvenstvo. Na eno zagrebško napako odgovarja Belgrad najmanj z dvema!

Na zagrebško spomenico Hrvatskega bloka, ki jo imamo sedaj v njeni pravi obliki in ki je izraz z ene strani neznanja in nerazumevanja niti svojega, niti narodnega niti državnega položaja, z druge strani pa opravičenega nezadovoljstva in nekaj bratske kljubovalnosti, — Belgrad odgovarja z „narodnimi odbranami“ in s političnimi izgredi in neredi po načinu laških fašistov. V Splitu, kakor da je novo gnezdo teh žalostnih „nacionalističnih“ braniteljev, ki javno objavljajo svoj program, prihajajo v Belgrad po blagoslov (potuho! — Op. ur.) in Belgrad jih sprejema ter jih državni ministri vodijo celo h kralju! Tako vzradošeni in ohrabreni odhajajo (ti „nacionalistični“ elementi — op. ur.), da razneso po državi svoj nauk in da branijo domovino od protidržavnih in terorističnih elementov! Njihove dobrote smo videli nedavno v Brčki in v Dubrovniku.

Belgrad misli, da more na ta način prikriti svoje napake, ki so i časovno prve, i po meri težje in hujše za zadnje poldrugo letno razdobje. Belgrad drži na vrhu državne uprave stalno in brez prekida najobsovrtačnejšega človeka v hrvatskem delu naroda in naivno misli, da more spodbijati izrednosti in napake Hrvatskega bloka z g. Svetozarjem Pribičevićem, katerega njegovi objavljeni nastopi onesposobljujejo za ministra celo v najrednejših razmerah države ter z onimi žalostnimi in za državo sramotnimi in škodljivimi nastopi in izgredi, ki se pojavljajo v državi in še bolj zastrupljajo in postružejo politične in plemenske odnošaje.

Žalostno in škodljivo je to za državo in za narod!

Belgrad, 28. februarja 1922.

Stojan M. Protič.

Moj prvi odgovor!

Nočem napraviti napako, ki jo je storil pok. Drašković, da se obračam k takemu patološkemu tipu, čegar krstno ime je Krsta Cicvarič (sluga „črne roke“ in Pribičevićev branitelj — op. ur.), in da ga prosim, naj sprejme odgovornost za skandalozne žalitve in obrekovanja, ki jih s svojim polimenom podpisuje in z njimi mene in mojo rodbino obmetuje.

Meni je, i moralno i materijalno, za nje odgovoren tisti minister nitkov (ničvrednej — op. ured.) in kriminalni (zločinski — op. ur.) tip, ki jih naročuje in kateremu je krstno ime Svetozar Pribičević.

Vsi tisti, ki se družijo z njim ali ga trpe poleg sebe, naj vzamejo k znanju to-le:

Dokler so z njim v družbi in dokler ga bodo trpeli poleg sebe, naj se ne predrežno prihajati k meni, še manj pa podajati svojo roko. Ravno tako naj se ne nedejajo,

Kako glešla sosed Razumnež svojo živino in kako odvrtače od nje bolezni.

Piše Fr. D.

„Kar je res, je res, ta naš sosed Razumnež je dober gospodar in umen živinorejec“, reče med drugim pomenkom, Dolinar možem, idočim na novega leta dan od prve maše. „Le pogledite, kako njegovo premoženje raste, shaja kakor testo; noben izmed nas se ne more z njim kosati. Po svojem očetu je dobil zadolženo kmetijo. Ali danes je mož brez dolga, ima že precej pod palcem, natlačene shrambe in kašče ter polno štalo lepo rejene, zdrave in za užitke dobre živine. Tako izgleda, kakor, da ni poletna suša njegovi mrvici nič škodovala. Jaz ne pomnim, da bi bil imel mladi Razumnež že kedaj kakšno hujšo bolezen v svoji štali. Pri nas pa večkrat kaj pofali, tudi nesreč smo imeli nekateri že preveč, pri njem je pa živina zdrava kakor dren. Ta človek zna, pa zna. Saj pa tudi zmeraj tiči pri knjigah, kadar ima le malo časa, a v krčmi ga ne vldite niti vsake kvatre“, zaključil Dolinar in se odkašlja.

„Veste kaj možje“, izpregovori posestnik Zupančič, „jaz sem se eno domislil, če vam

da bo dotlej kdaj moja noga ali noga kate-regakoli člana moje rodbine prestopila njihov hišni prag.

Belgrad, 4. marca 1922.

Stojan M. Protič.

*

Op. ured. Tudi to pismo g. St. Protiča iz „Radikala“ puščamo v našo javnost na odgovornost pisca. Pripominjamo samo to, da na težke obdolžitve za zvezo z morilci pok. Draškoviča odgovarjajo S. Pribičevići plačenci s podlim obrekovanjem ranjke gospe soproge g. Protiča. Pismo je važno tudi zaradi tega, ker je pretrgana sedaj vsaka zveza g. Protiča celo s Pašićem in z dvorom.

Dopisi.

Brusnice. Iz državne ceste Novo mesto—Krško pelje iz Rateža proti Vel. Brusnicam baje neke vrste okrajna cesta, katera je pa zelo zapuščena. Pobirajo se samo naklade za omenjeno cesto, a cesto se prav malo popravlja, zakaj v deževju se vidi stati voda po njej, blata do kolen in jarkov, ob cesti je prav malo videti, ali pa sploh nič. Kriv temu ni seveda okrajni cestni odbor, ampak najbrže g. okrajni cestar, kateri se premalo zanima za to cesto. Cestarja se vidi mogoče vsake kvatre enkrat na tej cesti, da tuintam malo pobrska, pač pa leže že od lanske jeseni ob tej cesti kupi šndra in kličejo g. cestarja rešitve. Ker bi bil sedaj najugodnejši čas, da bi se nasula cesta, zato se pozivlja slavni novomeški okrajni cestni odbor, naj takoj zankaže cestarju, da nasuje cesto, da ne bo po omenjeni okrajni cesti blata do kolen, ko je drugod že vse suho. Opazovalec.

Brusnice. Čitali smo, da so po drugih krajih že zdavnej izvoljeni in imenovani krajni šolski nadzorniki. Tudi pri nas smo vendar končno z junaškim bojem predrl močno fronto samostojne brusniške armade in kljub vsem nepotrebnim pritožbam je bil vnovič z večino glasov izvoljen

bo vseč. Zdaj pozimi imamo malo dela, drva smo že večjidel spravili domu. Ali bi ne bilo pametno, da se obrnemo na Razumneža ter ga poprosimo, da bi nas poučeval zdajle na zimo o živinoreji, odvrtačanju živalskih bolezni ter o izboljšanju kmetijstva sploh.“

„Ta je pa pametna, Francelj ti si jo pa zadel“, odgovori več mož zaporedoma. — „Če vam je prav, bom tudi jaz eno rekel“, pristavi še Papežev Tonček. „Razumnež je šel po maši v štacuno in ga ne bo tako hitro za nami. Pojdimo popoldne po krščanskem nauku k njemu in mu razložimo svojo prošnjo.“

Tako bodi, tvoja naj velja“... menijo možje eden za drugim.

Popoldne istega dne se je zbralo več mož iz domače in obdveh sosednih vasi pri Razumnežu. Na njih prošnjo jim je odgovoril hišni gospodar: „Ako mislite, sosedje, da bom jaz to mogel izvršiti, ako imate va-me zaupanje in ako mi obljubite, da hočete redno prihajati na pomenke, sem rad pripravljen ustreči vaši želji. Kar jaz znam in vem, kar sem se naučil, to vam bom drage volje razložil. Kdaj pa mislite, da bi imeli te shode?“

„Mi smo se o tem razgovarjali in smo mislili, kar ob nedeljah in praznikih popol-

krajnim šolskim nadzornikom g. Franko Martin iz Velikih Brusnic št. 71. pristaš, SLS. Bog ga živi!!

Kamnik. Članek „Velika Srbija“ nas je opogumil, da potrkamo pri Vas. To so enkrat besede v slovenskem listu, ki so na svojem mestu! Le dalje v tej smeri. Ljubljanski listi, celo oni, kar ni podkupljenih z židovskim denarjem, si itak ne upajo govoriti. Židovsko vprašanje je ono, kateremu treba posvetiti vso, prav vso pažnjo. Mar nimamo zahvaliti svojo nesrečo uprav židom? Draginja korupcija, izvoz, atentate itd. „Slawen braucht man nicht“ mi je rekel l. 1915 v Gorici neki poljski žid. — Ne govori li to vso zgodovino zadnjih let? — Bojim se, da nas presenetijo ruske groze. Mar ni poziv Pribičevića na meščansko vojno pravi znak teh nakan? Slutim celo da je delal s Hercigonjo v sporazumu, da bi izzval vse to. Zakaj se ne umakne? To ve on in vsi židje! Važno bi bilo vedeti je li B. žid in koliko je židov v vladi.

Op. ured. O Pribičevićih se govori, če je res, ne vemo, da so to potomci slavnega ciganskega rodu „knezov od Pribaca“. O Pribičevićevih namenih bi pokazavala zveza s Hercigonjo in s komunisti, da se Pribičević sebe smatra za sposobnega postati jugoslovanski Lenin. Vzrok, da se ne umakne, pa vidimo v tem, ker ga Pašić drži z obema rekoma, da ne pade. Oba sta namreč vezana eden na drugega. Židov ministrov nimamo, pač pa pokrščene Žide. Pogledajte samo nosove in imena raznih članov cincarske porodice ter zgodovino Srbije minulega stoletja. Kumanudi (čisto „srbske“ ime!) zahteva moratorij na škodo države za belgrajske trgovce, ki so po večini Židje. Židovsko-brezverski vpliv je omrežil tudi najvišje kroge v naši državi. Zveza z Rumunijo, kjer so Židje odločujoč faktor, govori cele knjige. K sreči (ali na nesrečo) je ta zveza samo velesrbjansko-rumunska. Židje so s svojim vplivom pri nas najzadovoljnejši element. Ta vpliv pa se da

dne po krščanskem nauku“, oglasi se kmet Škofič.

„Precej po krščanskem nauku ne bo šlo lahko“, meni Razumnež. „Tedad se začne že živina gleštati, krmiti in napajati, pri tem opraviu sem pa najrajši sam zraven, ker gospodarjevo oko pita živino, kakor pravi prislovica.“

Nekateri možje se pomenljivo spogledajo razumevši prvi Razumnežev nauk. Kratek molk prekine Sajetov Lojze, izpregovorivši: „Dobri sosed, kar ti sam določi čas in kraj naših shodov, pa bo najbolje“. Nato dostavijo še nekateri možje. „Pa res, to pa kar ti sam uvedi, kakor ti hočeš...“

„Če prepustite meni odločitev“, odyrne Razumnež, „se bomo skupljali vsake nedelje in vsakega praznika precej po večerji. Počeli bomo v petek, na sv. Treh kraljev dan. Pomenke moremo nadaljevati do spomladi, dokler ne počne večje poljsko delo. Za shode bom pripravlil mojo veliko družnisko sobo.“

Možje so se še nekoliko pomenkovali, se zahvaljevali dobremu sosedu za prijaznost ter so se razkrepili slednjič na vse strani. Nazadnje so šli skupaj Krevs, Jarc in Terlep. Do svoje hiše dospeli, se obrne Krevs k sosedoma ter reče: „Vesta kaj sem jaz stuh-tal?“ „Kaj pa“ vprašata ona dva.

omejiti le z avtonomistično ureditvijo države, federalizem in centralizem pa ga pospešujeta. To bodi dovolj za danes.

Društvene vesti.

Sestanki Orlovskih odsekov so se vršili v nedeljo 26. m. m. v Toplicah, Soteski in v Novem mestu. Korporativna udeležba je pokazala disciplino naših Orlov. Predsednik O. P. Z. br. dr. Basaj in br. Munda sta navduševala odseke k vztrajnemu delu. Letošnji tabor v Novem mestu mora pokazati mogočen razmah orlovstva v novomeškem okraju.

Orlovski telovadni teden se je vršil ta teden v Ljubljani s popolnim uspehom. Br. predsednik P. Z. dr. Basaj je imel programatičen govor, v katerem podčrtal vzvišene in plemenite naloge orlovstva. Organizacija raste s polno silo mladega življenja!

Nedeljska prireditev Katol. prosvet. društva v Novem mestu je uspela nadvse sijajno. Režija in igralci zaslužijo popolno priznanje in pohvalo. Ravno zato, ker je harmonična celota imela tako krasen uspeh, mislimo, da ni nemestna želja, da se posamezne moči čimbolj spopolnijo, kar bo omogočilo uprizoritev tudi težjih igrokazov, morda celo operet. Pri tej priliki se je tudi pokazalo, da je treba resno misliti na razširjenje dvorane in odra. Naval občinstva je bil tako velik, da bi lahko napolnil dve taki dvorani kot je v Rokod. domu.

Tedenske novice.

Blagoslovitev prostorov Gospodarske Zveze in Ljudske posojilnice v Novem mestu je v nedeljo 5. t. m. dopoldne izvršil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert ob asistenci preč. gg. kanonika J. Porenta in vikarja Iv. Žerjava. Po končanem sv. opravilu je centralno vodstvo Gospodarske Zveze, katero sta zastopala gg. ravnatelj J. Dular in dr. F. Kulovec iz Ljubljane, skupno z načelstvom posojilnice pogostilo udeležence in sicer mil. g. prošta dr. Seb. Elberta, preč. gg. kanonika J. Porenta in vikarja Iv. Žerjava, gg. sosvetnike podružnice in njeno osebje ter člane načelstva Ljudske posojilnice v Novem mestu. V imenu podružničnega sosveta in načelstva posojilnice se je pozdravil goste g. dr. Česnik, kateremu se je zahvalil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Govorili so še gg. dr. Kulovec, prof. Kovač, preč. g. kanonik Porenta, urednik Radešček in č. g. vikar Žerjav. Vsi govorniki so z zadovoljstvom povdarjali dejstvo, da je napredek dolenjskega ljudstva v gospodarski osamosvojitvi in združništvu na podlagi krščanske vzajemnosti. — K nadaljnjemu gospodar-

„Naš krčmar Povše ne bo preveč vesel naših shodov“, odvrne Krevs. „Saj vesta, da je nas več, ki se radi po cerkvenem opravilu pri njem zamudimo. Včasih se zasedimo tudi pozno v noč. To seveda krčmarju nese. Zdaj pa ne bo časa za posedanje v krčmi. Po nanku bo treba kmalu domov, da ne zamudiš predavanja. Pri Povšetju bo pa ostal kak fant ter Mežnaršič in Markčev Jože, katera dva sta že zdavnaj pognala svoja grunta po gflu ter čakata navadno v oštariji, da kateri pivcev pred nju kozarec porine. Jaz bi stavil, da je odredil Razumnež pomenke samo zato zvečer, da nas odvrne od preobilnega pohajkovanja in zapravljanja po gostilnah. Saj je hlapec Tomaž, ki je že nad 20 let pri Razumneževi hiši, zanesljiv, priden, skrbljiv in razumen, ki zna živino tako dobro pogledati, kakor gospodar sam.“

„Najbrž bo tako“, izpregovorita obenem Jarc in Terlep. „Pa hvala mu“, doda Jarc, „če tako za nas skrbi, ker v resnici nas je več, ki se preradi zadržimo v krčmi.“

„Zdaj pa lahko noč, soseda“, se poslovi Krevs. „Lahko uoč, Bog dej dobro“, odvrneta Terlep in Jarc.

skemu razvoju Novega mesta in cele Doienjske pa naj pripomorete Gospodarska Zveza in Ljudska posojilnica, ki zasužujeta vsestranske podpore in vpoštovanja od strani našega ljudstva.

Ob priliki blagoslova dva prostorov naših tukajšnjih združnih zavodov je č. g. vikar Iv. Žerjav nabral K 600 za tisk. sklad „Sedanjosti“. — Bog povrni nabiralcu in darovalcem! Vivat sequentes!

Ukrep Zdravstvenega odseka, da se nekatere javne bolnišnice zapro, drugim pa se omeji sprejemanje bolnikov, je celo pri „Jutrovi“ izzval „najmučnejše presenečenje“. „Jugoslavija“ pravi k temu, „da za mislečo javnost to ni presenečenje, ker so uprave bolnic že mesece pošiljale prošnje in obupne pozive v Beograd, a sedANJI rezultat je — svinjarija“. — Temu upravičenemu ogorčenju se pridružujemo v polnem obsegu. Ravno v času, ko so zdravstvene razmere radi splošne draginje in obupnega gospodarskega stanja v Sloveniji skrajno neugodne bi bilo potrebno, da se bolnišnicam nudi čim večja pomoč v korist revnejšim slojem in kmetskemu ljudstvu sploh, ki potrebuje v bolnišnici čim večje nege. Ker tudi našim bolnišnicam v Novem mestu, predvsem pa bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji, preti nevarnost, da jih zapro, je dolžnost vseh prizadetih krogov brez razlike polit. mišljenja na Dolenjskem in v Belokrajini, da odločno protestirajo proti tem nakanam. Politicnemu zapostavljanju, gospodarskemu izžemanju, omejevanju verske svobode, uvajanju srbskega pouka v šole itd. sledi sedaj še telesno uničevanje Slovencev z zapiranjem bolnišnic! Ljudstvo vzdrami se in izrabi vsa zakonita sredstva, da odbijemo te brezsrčne kapitalistične napade! V tem ravno vidimo kake neprecenljive vrednosti je za nas avtonomija.

Sedanja belgrajska vlada, kakor si je ministrski svet sam sebi dovolil, nas stane letno 11.745.800 kron samo v denarju in sicer dobi predsednik letne plače K 48.000 draginjske doklade K 520.000; ter izredne doklade K 240.000; skupaj torej letno K 808.000. Minister dobi „bolj mal“ in sicer letne plače K 48.000, poslaniške dnevnice K 172.000 in doklade K 423.400; skupaj torej „samo“ K 643.400. Poleg tega ima vsak minister enega ali dva luksuz avtomobila, šoferja, bencin, olje in slugo od države, dalje na železniški progi svoj salonski voz ter razne druge ugodnosti, nekateri celo krave, konje, vole itd. Vsak minister ima povprečno dnevno več kot dva tisoč kron. Siromašno ljudstvo gara in se muči za vsako kronco, da jo odnese za „fronke“, v Belgradu pa pod pezo tega denarja švica ministrski žep. — Sedaj pa pomislite, vi samostojneški volilci, da so vaši poslanci 13. t. m. v finančnem odboru glasovali proti znižanju ministrskih plač. Ali ne zaslužijo, da bi jim človek odštel — med nami rečeno — 16 in 9?

Da se ne pozabi. V Sofiji se že dalje časa vodi sodna preiskava proti ministrom, ki so objavili vojno Srbiji. Zaslišan kot priča, Čaprašikov, bivši poslanik v Belgradu, je izpovedal nekatere stvari, ki pojasnjujejo takratni položaj. Ob izbruhu vojne je Čaprašikov dobil nalog iz Sofije, naj izjavi, da bo Bolgarija ostala nevtralna. Decembra 1914 se je Pašič želel sestati z Radoslavom, predsednikom bolgarske vlade, kar je Radoslav odločil. V tem je prišel v Srbijo novi ruski poslanik knez Trubecki, da posreduje za sporazum med Srbijo in Bolgarijo. Trubecki je izjavil, da Bolgarija dobi celo Macedonijo, če vstopi v vojno na strani antante. Srbi pa niso bili naklonjeni dati niti nagradi za nevtralnost Bolgarije. Za vstop Bolgarije v vojno je Pašič obljubil del Macedonije do Vardarja. Maja 1915. je antanta pristala izročiti Bolgariji celo Macedonijo in 22. julija istega leta je antanta toisto ponovila. Srbi so 20. avg. 1915. dali nezadovoljiv odgovor. Antanta je nato pripravljala pritisk na Srbijo v korist Bolgariji, ki pa je medtem pretrgala vse nadaljne dogovore. „Vojaška stranka v Srbiji, „črna roka“, je hotela vojno z Bolgarijo“ je končal Čaprašikov. — Tudi danes je „črna roka“ ovira sporazumu ne samo med Bolgari in Srbi, temveč tudi med Srbi in Hrvati, odnosno Slovenci.

Kakšnih sredstev se poslužujejo centralistični nasilneži, ki imajo slučajno vso državno oblast

v svojih rokah, dokazuje ravno ustanovitev društva „Jug. napr. nacion. omladine“. Razdeljali in razbili so pred očmi oblasti tiskarno in uredniške prostore lista „Jadran“ hrv. ljudske stranke v Splitu. Isto so storili z uredništvom „Hrv. Riječi“, ki se je morala preseliti v Dubrovnik, kjer so nedavno nameravali storiti enako zlodejstvo. Prišlo je celo do streljanja; k sreči sta samo dva ranjena. Isto se dogaja tudi v Bosni. Pokojni naš poslanec frančiškanski provincijal o. Didak Buntič je bil pred letom v Mostaru ponoči klican v neko kmetsko koč, kjer je našel v kotu sobe mrtvega gospodarja s preklano glavo, gospodinja in otroci pa so bili pretepeni z žilavkami. Od prejšnjih „narodnih gard“, ki jih je obsodil celo pok. Draškovič, je nastala kot Pribičevićeva garda „nacionalistična omladina“. Ti teroristi so priredili v Splitu ples, kateremu je bil pokrovitelj predsednik poslanske zbornice dr. Ribar. Ta ples je prinesel teroristom 100.000 kron čistega dohodka. Sam dr. Ribar je dal 4000 kron. Koliko je dala Pribičevićeva porodica, javnosti še ni znano. Poslani so bili v Belgrad delegati teh teroristov, kjer so bili povsod dobro sprejeti in celo pri kralju. Njihov list „Pobeda“ naravnost poziva na poboje! Ali je po vsem tem še čudno, če sedi še vedno v vladi kot minister Pribičević, ki bi moral priti po vseh pravilih pred sodišče? Ali je po tem še čudno, če sedita v vladi Pucelj in Žerjav, izmed katerih obstoja dokazano kupčijsko sorodstvo na račun zapeljanih in zaslepljenih volilcev? Končajmo! Opozorjamo pa še posebej na današnji uvodni članek bivšega predsednika vlade g. poslanca Stojana Protiča.

Na račun vojne odškodnine je Nemčija poslala 500 vagonov. Na meji je Avstrija zahtevala prevoznino. Spremljevalec vagonov se je odpeljal v Belgrad po denar. Medtem je tekla ležarina dnevno po 2400 kron. Končno je spremljevalec prejel denar in se vrnil po vagon. Toda naši vestni carinarji so ga ustavili in mu denar zaplenili, češ, da ni dovoljeno nositi iz države več kot 1200 kron. Zadeva menda še vedno ni rešena in ležarina se kopiči na račun države. — Kaj, to je gospodarstvo!

Proti Cicvariču, ki je nesramno napadel pok. soprogo g. Protiča, je 80 časnikarjev na svojem sestanku v Belgradu odločno nastopilo in obsodilo njegovo banditsko početje. To isto je bilo treba napraviti tudi v Sloveniji proti liberalnim časnikarjem ob priliki znane afere.

Ljudstvo nastopa v obrambo svojih pravic. V Ribnici je imel g. posl. Škulj shod, kjer je navzočim obrtnikom in krošnjarjem razložil položaj. Sprejeta je bila resolucija in množica ljudi je odšla z deputacijo na okrajno glavarstvo zahtevati, da se vrne krošnjarjem odvzeta pravica krošnjarske obrti. — To bodi prvi opomin krmarjem centralizma, sicer bo prekipelo.

Iz Narodne odbrane je izstopil general Živković z izjavo, da ne soglaša z nasilniškim gibanjem, ki se je pojavilo v okrilju te organizacije v Dalmaciji in drugod. Isto bo baje storil tudi njen predsednik vojvoda Stepanović. — Sedaj, ko je to gibanje v polnem toku, si gospodje generali umivajo roke.

Za avtonomijo Macedonije se je izjavil tudi grof Begouen v „Journal des Débats“. — G. Pašič, tudi ta Vaš oboževalec je postal — izdajalec. Bogami, te još kakav izdajnik!

V odboru za zmašanje števila uradnikov se je ugotovilo, da je v državni upravi v Belgradu več takih oddelkov, ki so prejemali plačo za uradnike, katere na službi sploh niso imeli. — Kam je šel ta denar? Vsekakor v žepe belgrajske porodice.

Pribičević je mobiliziral v Belgradu mladino v svojo obrambo. Vršil se je slabo obiskani shod, na katerem je govoril neki Žid (!) v Pribičevićevo obrambo. Navdušenja in demonstracij ni bilo — Ne pomaga nič, bo treba pred sodišče!

Odbor za izvedbo proge po Klodičevom načrtu je te dni razposlal po Sloveniji obveznice skaterimi se podpisniki zavežejo prispevati gotovo vsoto za trasiranje Klodič-Hrovatove proge. Najmanjši znesek je 400 K. Ta denar je seveda osiguran. Mi Dolenjci smo si v tem oziru na jasnem, mi vemo, kaj pomeni gospodarsko za nas Klodičeva proga. Zato ne bo in ne sme

biti med nami nobenega, ki ne bi šel tej občekoristni akciji na roko. Nad 200 občin cele Slovenije se je izreklo za to progo — zmaga torej mora biti tam, kjer je javnost. Zato pristopajmo vsi brez izjeme k tej akciji in pokažimo z dejanjem, da se zavedamo gospodarskega pomena Klodičeve proge! — Priobčujemo beležko, kakor smo jo prejeli. Sicer smo pa mnenja, da je med Dolenjci zelo malo iskrenih nasprotnikov tej progi ter bo nabiranje prispevkov imelo zaželeni uspeh. Op. ured.

Bolgarski poljedelci so izvajali pri občinskih volitvah v Bolgariji sijajno zmago. Skoraj dve tretjini mandatov je v njihovih rokah. Zmago kmetske bolgarske stranke tem radostnejše pozdravljamo, ker ima svojem programu — Veliko Jugoslavijo.

Kriza na vrhuncu. Kumanudi je zagrozil, da bo zapustil vlado, če se zmanjšajo plače ministrom in če se ne sprejme odločitev plačila dolgov belgajskim Židom. Dalje je več radikalnih poslancev zahtevalo, da se Srbija ne sme deliti na oblasti. Vse to in še marsikaj drugega še je prisililo Pašiča, da odgodi parlament do 22. t. m. Obenem je tudi odgodena krajeva poroka. — Kriza je torej na vrhuncu: ali — ali ...!

Umrli so v Novem mestu: Franc Ovelbar, nžitar, star 84 let; Mihael Slajpah, nžitar, star 94 let; Ivana Weiser, obč. uboga stara 81 let. N. v m. p.!

Današnji številki smo priložili položnice vsem onim cenj. naročnikom, ki še niso poslali letošnje naročnine, ali pa ki jim je potekla konec m. m. Z ozirom na dejstvo, da je list odvisen edino od podpore svojih naročnikov, prosimo vse naše prijatelje, naj nam priskočijo v pomoč z nabiranjem naročnikov in prispevkov! Bog Vam povrni stotero! Upravištvo.

Kmetska Zveza.

II. redni občni zbor KZ v Prečni se je vršil 26. m. m. Načelnik Jožef Somrak otvoril občni zbor. pozdravi navzoče in podeli besedo tajniku č. g. kaplanu Ambrožiču, ki je poročal, da je KZ priredila dve predavanji v preteklem poslovnem letu. Shodov je bilo 4, odborovih sej pa 5. Nato poroča blagajnik, da večina članov še ni plačala članarine. Pri volitvah novega odbora je bil izvoljen soglasno za načelnika Jožef Somrak iz Kala. Občni zbor mu je izrekel popolno priznanje in zahvalo. V odboru so dalje se tle člani: Jan. Golob, Straža; Jožef Murgelj, D. vrh; Fr. Šmale, Zalog; Janez Potočar, mlinar; Fr. Petrič, kovač; Ivan Kukman, Cegelnica; in č. g. Jos. Ambrožič, kaplan. — Za zaupnike pa so izvoljeni: preč. g. A. Šmidovnik, župnik; Ant. Turk, Bršljin; Jan. Pauček, Cegelnica; Fr. Levstek, Podgora; Janez Senica, D. Straža; Anton Držar, Sela; Jak. Planinšek, D. Kamence; Jak. Špehek, Ločna; Anton Planinšek, Česča vas in Janez Jakelj, Suhor. — Nato je poročal o političnem položaju č. g. kaplan Ambrožič ob splošnem zanimanju. Občni zbor je sklenil, da KZ v Prečni pristopi kot podružnica k okrajni KZ v Novem mestu. Ker se nihče več ni oglasil k besedi, načelnik je je zahvalil navzoče za udeležbo in zaključil lepo uspeli občni zbor.

Op. nov. tajništva KZ. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je ravno Prečna prva storila svojo dolžnost: sklicala občni zbor KZ, poslala izbrano tajništvo in blagajniško poročilo, obljubila poslati imenik vseh svojih članov in sklenila pristopiti kot podružnica k novomeški centrali. Hvala in čast taki podružnici! Naprej po tej poti, ker le delo nas bo rešilo! Kje so ostale podružnice novomeškega okrožja? Časi so resni!

Ameriški novičar.

Raznoterosti. (Izvirno pismo „Sedanjosti“ iz Clevelanda z dne 8. febr. t. l.) — Cenj. uredništvo! Kot Vaš naročnik bi Vam rad popisal tukajšnje razmere —

V Clevelandu, največji slovenski naselbini v Zd. drž. Amerike, strašno preganjajo prodajalce opojnih pijač na podlagi prohibicije, Ravno danes, ko Vam to pišem, je bila, poleg več drugih Slovanov, na sodnji tudi Marija Gredinova. Detektivi so našli pri njej nekaj žganja. Vse prošnje matere več otrok so bile zastoj; plačati je morala 200 dolarjev globe. Pa te tragedije so že kar v navadi. Potrpežljivi Slovan plačaj, trpi ali pa v temnico. Težko pa bodele našli v imeniku kaznjencev kakšnega lažnjivega hinavskega Italijana, dasi so njih naselbine naravnost strah okoličanom.

Velikanska podjetja, s čigar imetjem je ta dežela tako ponosna in kjer si naš naseljenec služi za življenske potrebščine, sedaj počivajo, delavci pa, ki si niso prištedili kaj v boljših časih, gladujejo v tej bogati deželi. V Charleston, W. Va., so rudarji in njih družine že nad 20 mesecev brez dela. Živijo po šotorih v zimi in bedi. Frank W. Snyder, urednik lista „Federationist“, se je potegnil za to ubogo ljudstvo. Porota tamšnjega okraja ga je spoznala krivim „izdaje in zarote“ ter ga obsodila. V Gate, pa je zasulo 30 rudarjev, 25 so jih našli mrtvih.

V Steubenville in Jorkville, O. so najeti hlapeci milijonarjev kar po ulicah streljali. Tem divjakom se še dobro zdi ako ubijejo Hunkija dagoes ali foreignas, tako namreč imenujejo inozemce. Vse to se pa vrši zato, ker se delavci hočejo združiti v delavsko zvezo, (unijo). — Tudi meso ni tako poceni kot je bilo pred vojno, in najbrže ne bo več, to pa zato ker so med vojno izčistili zakladnice ledenice, po katerih se je nahajalo meso po več let staro od nekdanjih divjih bizonov itd. —

V glavnem mestu Zd. dž. Amerike, v Washingtonu se je te dni podrla streha na gledališču „Knickerbocker“ ter pokrila do 300 gledalcev, izmed katerih je mnogo mrtvih. —

Igralci za kinematografske slike ga tudi nekaj bijejo zadnje čase. Še ni dolgo odkar je Fatty Rosco Arbuckle, poškodil neko igralko na nemoralni način tako da je v kratkem umrla, je danes zopet skrivnostno vprašanje kdo je ubil William Desmond Taylorja, v Hollywood, bal. On je bil nadzorovatelj igralcev.

Slike, povzete za kino, plačujejo z visokimi cenami. Tako Amer. družba ponuja 500.000 dol. za povzete igre Kristusovega trpljenja nekim priprostim Bavarcem.

— Ker so detektivi našli hmelj pri neki hiši v Philadelphishia, Pa. zaplenili so 255 tonov žita na sumničenje, da nameravajo kuhati pivo. —

V zbornici ni vse v redu, Senator (poslanec) Newberry je kupil svoj sedež v zbornici, dočim bi imel dobiti to mesto znani Ford, izdelovalec samodržev (avtomobilov) in velik prijatelj delaavstva. —

Ameriški vojaki, katerim je bila obljubljena, z orodjem in živino opremljena kmetija z več orali zemlje kot last, hodijo lačni brez dela in denarja po ulicah. Dne 6. svečana jih je šlo 600 v Bostonu, mass, pred neko tovarno vprašat za delo. Bili so tako izstradani, da jih je več popadalo v nezavest.

V sredo 8. svečana bomo imeli priliko videti rokoborbo med velikanom, orjaškim Rusom, z še močnejšim Jugoslovanom Martinom Pleština. Ameriško-Angleško časopisje se silno navdušuje za Jugoslovana. —

V New Yorku, so prišli Henrija Stagnelli, 13 letnega roparja. Neki Italjan, po imenu Humbert Sachi, daje neke žalilne članke za slovane v „News“. —

Anastazij Andrejevič, star 23 let, poročil se je 6. svečana v New Yorku z gospo Marion Stephens, z 40 milijoni dolarjev. Stara je 45 let. —

Vsled draginje in brezposelnosti dogajajo se razni ropi, tatvine in ubojstva pri belem dnevu po ulicah in po stanovanjih. —

Slovenstvo se silno potuje. Mladina, dasi slovenskih starišev, govori le angleški jezik. Posebno pa še, odkar so tukajšnje oblasti ustavile priseljevanje. —

Želim Vam konečno napredka z mnogimi naročniki po združenih državah. Tukaj je veliko Slovencev Dolenjcev in bi se lahko še več rojakov naročilo na liste iz domovine.

Z slovensko narodnim pozdravom

Ludvik Zupančič.

Težko poškodovala sta se na Ely Minn. v rudniku Anton Vidmar in Anton Dolenc.

Umrli so. V Nju Duluthu Jož. Rožič iz Rožič-vrha pri Črnomlju. — Na Ely Minn. Karol Zgonec iz župnije Rob pri Vel. Laščah. — V Red Lodge se je v ječi obesil morilec Faturja Fr. Goričar. — V Milwaukee Fr. Štiglic iz Gor. grada v Sav. dolini. — V Clevelandu Jos. Čampa iz Žlebiča pri Ribnici. — V Serantou Iv. Logar iz Vodic pri Sv. Križu (Litija). — V Cle Elum ubit v rudniku Fr. Razem.

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Mesečna soba

z opravo in hrano se odda. — Kje pove upravištvo t. l.

!! Usnjarski pomočnik !!

se sprejme s hrano in stanovanjem, plača po dogovoru. Josip Prašnikar, usnjarski mojster, Medija-Izlake pri Zagorju ob Savi.

Podružnica v Novem mestu

na novo dospelo: umetna gnojila — superfosfat in apneni dušik, galica, žveplo, najboljša ameriška rafija.

Semena: nemška in domača detelja, pesa in vse vrste trave.

Posebni manufaktorni oddelek.

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica

J. Krajec nasl.

Novo mesto

se priporoča.